

Przyczynek do znajomości motyli Mazowsza.
 Contribution à la connaissance des Lépidoptères
 de Mazowsze (Pologne Centrale).

Skreślił

STANISŁAW ADAMCZEWSKI.

W ciągu roku 1935, głównie na wiosnę i w jesieni, od-
 byłem kilkanaście wycieczek entomologicznych w okolicach
 Warszawy. Zwracając uwagę prawie wyłącznie na łuskoskrzydło,
 udało mi się poczynić trochę obserwacji ciekawych dla wzboga-
 cenia naszych wiadomości o motylach Mazowsza. Wiadomości
 te dotyczą przeważnie pojawu gatunków dotychczas nienoto-
 wanych, bądź też spotykanych rzadziej na omawianym terenie.
 Ogłaszając te dane, nie mogę nie wspomnieć także o ciekawym
 eksperymencie, a mianowicie o zimowej wycieczce z przynętą
 na ómy. Na osobliwą tę wycieczkę wybraliśmy się we dwóch,
 p. dr E. Świdorski i ja, do mieszanego lasu w Podkowie
 Leśnej koło Warszawy. Było to 22 lutego 1935 r. W czasie
 dwóch dni poprzednich, słonecznych i stosunkowo ciepłych,
 cienka pokrywa śnieżna prawie całkowicie stopniała. Omawia-
 nego dnia wieczór zapadł przy siedmiu stopniach Celsjusza po-
 wyżej zera. Na kilkudziesięciu pniach posmarowanych przynętą
 ze sfermentowanych owoców złowiliśmy 45 okazów *Eupsilia*
satellitica L., 10 okazów *Conistra vacciniæ* L. i 1 *Conistra van*
punctatum Esp. Pozatym wypłoszyłem z krzaków 1 *Acalla*
terrugana (Tr.) i 1 *Pterophorus monodactylus* L. Wymienione
 Nocnicówki zleciały się do przynęty zaraz po zapadnięciu
 zmroku, poczym już więcej ich nie przybywało. Na drzewach
 stojących na skraju lasu nie znalazłem, a obserwowane
 okazy siadały na przynęcie smarowanej nieco głębiej w lesie.
 Wymienione gatunki zimują u nas i jako często spotykane by-
 najmniej nie należą do specjalnie ciekawych, jednak niezwykła
 pora połowu zainteresuje, jak sądzę, niejednego z naszych le-
 pidopterologów. Poniżej zamieszczam wykaz kilkunastu bardziej
 interesujących dla Mazowsza gatunków.

Argynnis ino Rott. Dwa okazy nieco zlatane na kwia-
 tach, na mokrej polanie w lesie liściastym 8 VII 1935. Budy
 Ciepelińskie pow. Pułtusk.

Rhyacia occulta L. Podkowa Leśna pow. Błonie 13 IX 1935. 1 okaz na przynęcie. Jest to zapóźniony egzemplarz z pokolenia letniego i prawdopodobnie u nas jedyne.

Blepharita amica Tr. Ten rzadko spotykany jesienny gatunek dotychczas był znany koło Warszawy tylko z jednego stanowiska (Żwir koło Miłosny, pow. Warszawa, leg. A. Kreczmer; Romaniszyn wymienia to stanowisko: Miłosna pod Warszawą). Obecnie został odnaleziony jeszcze na dwóch stanowiskach w powiecie warszawskim: las oborski koło Konstancina 29 IX 1935, leg. E. Świdorski oraz las w Grzybowej koło Rembertowa 30 IX 1935, leg. W. Patryn. Obydwa okazy na przynęcie.

Brachionycha nubeculosa Esp. Trzy okazy w Podkowie Leśnej 10 i 11 IV 1935 ad lucem leg. E. Świdorski, T. Wróblewski i S. Adamczewski.

Cosmia citrigo L. Gatunek, notowany dla Warszawy jedynie w mej notatce p. t. „Pojawy motyli w okolicach Warszawy w r. 1934“ (Fragm. Faun. Mus. Zool. Pol. 1936), pojawił się na tym samym stanowisku w większej ilości. Obserwowałem go w czasie od 12 do 14 IX 1935 w ilości około 80 egzemplarzy. Następnie 1 X 1935 widziałem także kilka okazów, niektóre samice jeszcze zupełnie świeże.

Chesias legatella Schiff. Motyla tego obserwowałem dawniej w Pyrach koło Warszawy, gdzie występował w dość dużej ilości w miejscach porośniętych *Sarothamnus*. W czasie surowej zimy w r. 1928/29 roślina ta w lesie pyrskim prawie całkowicie wymarzała, co pociągnęło za sobą zniknięcie *Chesias legatella* z tej okolicy. W Choszczówce koło Warszawy natomiast, gdzie *Sarothamnus* przetrwał do tej pory i obficie porasta brzegi lasu, *Chesias legatella* pojawia się corocznie w dużej ilości w początkach października.

Apocheima hispidaria Schiff. Ten rzadko spotykany Krępak wystąpił dość licznie w Podkowie Leśnej. W czasie od 10 do 15 IV 1935 obserwowałem około 30 sztuk samców przy świetle lamp elektrycznych.

Pocilopsis pomonaria Hbn. Niespotykany dotychczas w okolicach Warszawy. Jeden samczy okaz 10 IV 1935 ad lucem w Podkowie Leśnej.

Tortrix loeflingiana L. Nienotowana dotychczas z okolic Warszawy. Na poligonie artyleryjskim koło Rembertowa (pow. Warszawa) natrafiłem 21 VI 1935 na stanowisko tego rzadkiego gatunku. Na kilku krzewiastych dębezakach, wegetujących na wydnie piaszczystej na skraju lasu sosnowego, motylki te wyroiły się w dużej ilości. Poruszywszy gałęzią, można było wypłoszyć kilkadziesiąt okazów naraz. Obserwowałem cały szereg pięknych odmian barwnych od jednolicie jasno-żółtych do prawie całych rdzawo-brunatnych.

Phalonia rutilana Hbn. ssp.? Nie notowana z okolic Warszawy poza moją wzmianką w Ann. Mus. Zool. Pol. 1936. Na poligonie artyleryjskim w Rembertowie obserwowałem większą ilość okazów tego gatunku 25—27 VI 1935. Wczesnym rankiem, gdy tarcza słoneczna zaczynała się ukazywać ponad widnokręgiem, motylki te objawiały dużą ruchliwość, latając gromadnie wokół jałowców, rosnących na piaskach. W czasie dnia siedziały spokojnie, ukryte wśród igieł i gałązek, skąd dopiero przez silne otrząsanie krzaków można je było wypłoszyć.

Argyroploce lediana L. W Ostrówku koło Klembowa (pow. Radzymin) złowiłem 26 V 1935 kilka okazów tego nienotowanego z okolic Warszawy gatunku. Wszystkie okazy wypłoszyłem z krzaków *Ledum palustre*.

Argyroploce mygindana Schiff. Ostrówek koło Klembowa (pow. Radzymin) 26 V 1935. Cztery egzemplarze tego pięknego motylka, nieznanego dotychczas na Mazowszu, wypłoszyłem na bagnistej polanie w lesie sosnowym, obficie porośniętej *Ledum palustre* i *Vaccinium uliginosum*.

Argyroploce arbutella Z. Żwir koło Miłosny i poligon artyleryjski koło Rembertowa. W wyżej wymienionych miejscowościach pow. warszawskiego obserwowałem ten nieznaną dotychczas dla Warszawy gatunek w dużej ilości egzemplarzy. Na piaszczystych podleśnych miejscach, o charakterze wydmy ustalonej, porośłych tu i ówdzie placykami *Arctostaphylos uva ursi*, motylki fruwały licznie przed zachodem słońca. Zwojówki te występują najprawdopodobniej w paru pokoleniach, co wnioskuje z następujących obserwacji: 29 V 1935 łowiłem okazy zlatane bardzo już zniszczone. Na tych samych miejscach 21 VI oraz 17 VII tegoż roku spotkałem całą gromadę czystych, świeżo wylęgłych motylków.

R é s u m é.

Dans la notice présente l'auteur cite plusieurs espèces de Lépidoptères qui tantôt ont été trouvés rarement en Mazowsze, tantôt n'en sont point cités jusqu'à présent par exemple *Poecilopsis pomonaria* Hbn., *Tortrix loeflingiana* L., *Phalonia rutilana* Hbn., *Argyroploce leliana* L., *mygindana* Schiff. et *arbutella* L.

En outre il y donne la description d'une excursion faite en hiver, au mois de février au cours de laquelle les Phalènes ont été capturés à l'aide de l'appât des fruits. Il est à remarquer qu'à cette époque l'hiver en Mazowsze est en général extrêmement rigoureux et des chutes de neige sont fréquentes et abondantes. Au cours de cette excursion on a capturé quelques dizaines d'exemplaires des espèces suivantes: *Eupsilia satellitia* L., *Conistra vaccinii* L. et *C. vau punctatum* Esp.
